

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krizové situace v českém právním řádu - úvod

V letech 2000 až 2001 bylo odstraněno legislativní vakuum existující v oblasti krizového řízení státu a byla přijata celá řada právních předpisů, jež upravují tuto oblast práva tzv. krizová legislativa. Tvorba právních předpisů upravujících krizové stavy vyplynula zejména ze záplav v roce 1997, jež zasáhly více jak 30% našeho území. V následujícím článku se budeme věnovat právním předpisům upravujícím krizový stav, a to zejména tzv. krizovému zákonu, ve vztahu k obcím a jejich povinnostem v krizových stavech.

V letech 2000 až 2001 bylo odstraněno legislativní vakuum existující v oblasti krizového řízení státu a byla přijata celá řada právních předpisů, jež upravují tuto oblast práva tzv. krizová legislativa. Tvorba právních předpisů upravujících krizové stavy vyplynula zejména ze záplav v roce 1997, jež zasáhly více jak 30% našeho území. V následujícím článku se budeme věnovat právním předpisům upravujícím krizový stav, a to zejména tzv. krizovému zákonu, ve vztahu k obcím a jejich povinnostem v krizových stavech.

Na úvod se zaměříme na vymezení krizových stavů z pohledu stávající právní úpravy, jež zná několik druhů krizových stavů z hlediska jejich závažnosti a povahy. Za krizový stav lze považovat:

- (i) stav nebezpečí dle § 3 zákona č. [240/2000](#) Sb., o krizovém řízení a o změn některých zákonů (krizový zákon),
- (ii) nouzový stav dle Čl. 5 a 6 ústavního zákona č. [110/1998](#) Sb., o bezpečnosti České republiky,
- (iii) stav ohrožení státu dle Čl. 7 ústavního zákona č. [110/1998](#) Sb., a
- (iv) válečný stav dle Čl. 43 ústavního zákona č. [1/1993](#) Sb., Ústava České republiky.

I. ÚVOD

V článku se budu zabývat zejména působností a pravomocí státních orgánů a zejména orgánů územních samosprávných celků při řešení krizových situací, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením.

Krizový zákon považuje za krizovou situaci mimořádnou událost (mimořádnou událostí je zejména škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací), při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizové stavy“), nikoliv tedy válečný stav.

II. NOUZOVÝ STAV A STAV OHROŽENÍ STÁTU

Účelem ústavního zákona o bezpečnosti České republiky bylo stanovit povinnosti v zájmu zajištění bezpečnosti státu a doplnit tak ústavní pořádek České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti republiky působí vedle Ústavy České republiky a umožňuje fungování státu za krizových situací, se kterými ústava nepočítá.

Pojem krizová situace dle ústavního zákona o bezpečnosti České republiky je poněkud širší než vymezení krizové situace krizovým zákonem. Krizovou situaci dle zákona o bezpečnosti České republiky vyjadřuje faktický stav a zahrnuje nejen vojenské ohrožení, ale také narušení veřejného pořádku, živelní pohromy, ekologické katastrofy, průmyslové havárie velkého rozsahu, zhroucení zásobování nezbytnými produkty nebo ztrátu jejich zdrojů apod. V závislosti na charakteru krizové

situace vyhláší nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav jako právní kategorie k tomu kompetentní ústavní orgány. Ústavní zákon tak v roce 1998 zavedl vedle válečného stavu nově také nouzový stav a stav ohrožení státu. Vyhlášení válečného stavu upravuje samostatně čl. 39 odstavec 3 a čl. 43 odstavec 1 Ústavy České republiky. Na základě těchto právních titulů mohou činit jednotlivé složky bezpečnostního systému státu mimořádná opatření, jsou-li jejich činnosti (povinnosti, oprávnění) regulovány právem. Limitujícím prvkem pro vznik krizové situace je rozsah ohrožení nebo narušení bezpečnosti státu, při kterém příslušné orgány již nejsou schopny tuto situaci řešit standardními prostředky, jimiž jsou v rámci svých pravomocí vybaveny. Vláda může vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Nouzový stav nemůže být vyhlášen z důvodu stávkové vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů. Je-li nebezpečí z prodlení, může vyhlásit nouzový stav předseda vlády. Jeho rozhodnutí vláda do 24 hodin od vyhlášení schválí nebo zruší. Vláda o vyhlášení nouzového stavu neprodleně informuje Poslaneckou sněmovnu, která může vyhlášení zrušit.

Nouzový stav může vláda vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Nouzový stav se může vyhlásit nejdéle na dobu 30 dnů. Uvedená doba se může prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Nouzový stav končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud vláda nebo Poslanecká sněmovna nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby.

Ústava České republiky upravuje možnost vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Podle hodnocení rizik v souvislosti s národní obrannou strategií může nastat situace, která bezprostředně ohrozí svrchovanost, územní celistvost státu nebo jeho demokratické základy a přitom nepůjde o vnější napadení ani o povinnost plnit mezinárodní smluvní závazky. Pro tyto situace je Parlament oprávněn vyhlášovat stav ohrožení státu za shodných podmínek, za kterých se může vyhlášovat válečný stav. Proto se také v ústavním zákoně o obraně České republiky neupravují obligatorní náležitosti vyhlášení, jako je tomu u nouzového stavu, který vyhláší vláda. Parlament může na návrh vlády vyhlásit stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy. K přijetí usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a souhlasu nadpoloviční většiny všech senátorů.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Určení nadřízeného orgánu magistrátu vykonávajícího dozor nad usneseními, rozhodnutími nebo jinými opatřeními učiněnými městskými obvody nebo městskými částmi v samostatné působnosti](#)
- [NSS sjednotil judikaturu ve věci odvodu za porušení dotačních pravidel](#)
- [Obnovení způsobilosti účastníka zadávacího řízení na veřejnou zakázku v rozhodovací praxi správních a soudních orgánů](#)
- [Otázka uveřejňování skutečně uhrazené ceny ve vztahu k zákonu o registru smluv a zákonu o zadávání veřejných zakázek](#)

- [K právu jiných osob nahlížet do spisů ve smyslu § 65 odst. 1 in fine trestního řádu](#)
- [Rozhodování o regresním nároku ručitele v rozhodčím řízení](#)
- [Nařízení \(EU\) č. 2018/389 - nová pravidla pro poskytovatele platebních služeb](#)
- [Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je veřejnou institucí](#)
- [Jistota v zadávacím řízení ve formě bankovní záruky a možnost její autorizované konverze](#)
- [Malý dopravní význam aneb které komunikace \(chodníky\) nepodléhají povinné zimní údržbě?](#)
- [K postupu orgánů během řízení dle § 31a odst. 3 ZOŠ](#)